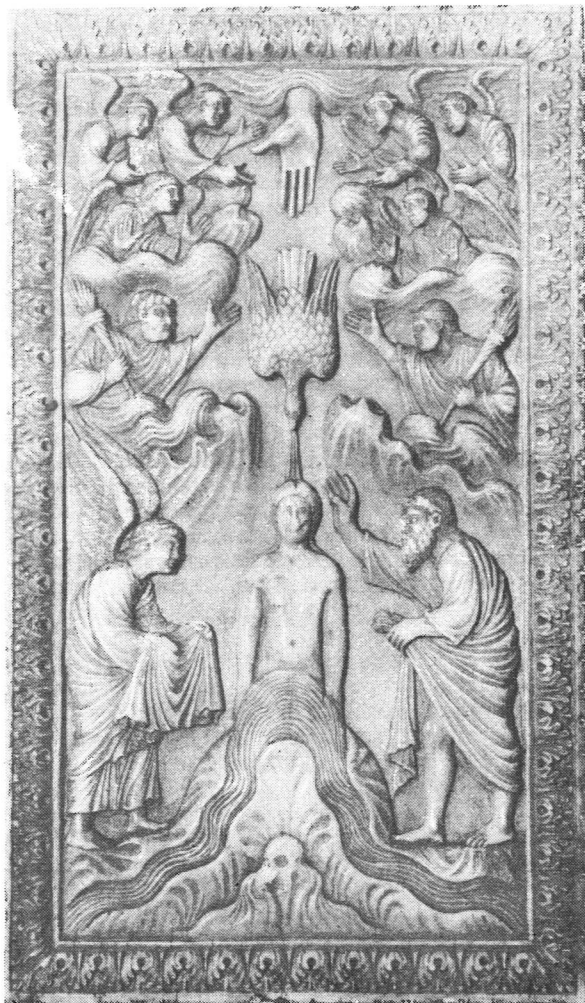

RE-FORMATIO

KRISTI DÅB – OG KONFIRMATION !

Elfenbensnit fra Reichenau -klosteret. 9. årh.

2/1973

ELIAS'S TEGN

FORTÆLLINGEN om profeten Elias under enebærbusken i ørkenen (1. Kongernes bog 19, 1-8) er vel netop nu for kirken en bibelsk tekst, som det i højeste grad er værd at tænke over. — Profeten er ved vejs ende. Han er blevet bange, han tror, at hans sag er tabt. Han søger i det mindste at bringe sit eget på det tørre, at redde sit liv — og til sidst ikke engang det. Han er ved at drukne, han vil løbe fra det hele, skønt han dog i grunden ved, at "Herrens hånd er over ham" (kap. 18, 46). Han ved, at han ikke strider for egen sag, men for Hans, Herrens.

Dette fornægter han heller ikke — han siger det til Herren i al tydelighed. Og han får svar, tegn og styrkelse: det ristede brød og en krukke med vand — men også en hentydning til, at der endnu ligger en lang vej foran ham, og formaningen til at rejse sig. — Og han rejste sig og gik ved den samme mads kraft den endeløse vej, indtil han når målet.

* * *

Vi behøver ikke at søge længe efter forbindelseslinien mellem Elias's oplevelse i ørkenen og vores egen situation. Også vi resignerer så let, vi er bange, vi beklager os, at vi ikke har opsving mere og tit er fristet til at opgive sagen, som Gud havde betroet os, og som vi havde sagt ja til. Alt er så håbløst! Folkekirken er i krise; troens virkelige værdier er tabte; stagnation dér, hvor der for få år siden endnu havde været en opbrudsstemning; initiativer fra neden og fra oven, hvor er de blevet af? Gemt i skriveborde og i de kirkelige instansers frysebokse; hvad er der blevet ud af den økumeniske tidsalder? — Sådan omtrent lyder det i vores resignation. Og alt dette, skønt vi dog lige så godt som profeten burde vide, at det ikke er vor egen sag, men Herrens; burde vide, at det er Hans forjættelse, som står oven over vor opgave, over kirkens hverv: at samle de adspalttede, så "at alle måtte blive eet". Vi burde vide, at hans forjættelse stadig gælder endnu "hvor to eller tre er forsamlede i mit navn (ikke i deres eget!), dér"

* * *

Det er os ingenlunde forment at tilstå vor angst, vor resignation, vor uoplagthed. Man kan rolig tale om alt dette. Men det er ikke nok, at vi indbyrdes grubler over det og irriterer hinanden. Vi skal bringe det for Ham, om hvem der står skrevet: "Trofast er Han, som kalder jer, Han vil også gøre det" (1. Tess. 5, 24) — og dette gælder også, hvor vores råben til Gud bliver til et fortvivlelsens udbrud som hos de to blinde på vejen.

Vi vil heller ikke forblive uden svar. Men vi må være indstillet på, at svaret kan være af lignende art som det til profeten, at der ikke gives noget andet tegn end det, Elias fik. Tegn og hjælp mere beskedne end dem, vi i vores planlægning — af egen kraft — syntes var gennemførlige; og dertil den eftertrykkelige besked: stå op! Vejen ender på ingen måde i en blindgyde — men den er lang endnu.

Beskedne tegn, men det kan godt være, at vore øjne åbnes for både simple og vigtige ting, ting, vi overså i vort svækkede fremsyn. Det kan nemlig være, at vi henvises til den mere umiddelbare næste-kærlighed, der ofte er langt sværere end kærligheden til den fjerne næste. For denne volder os mindre personlige problemer end næsten, vi lever sammen med i en irriterende nærhed. Det kan oven i købet være, at vi opdager: vort ærindres adressater er ikke de åndeligt fremskredne, heller ikke den intellektuelle avantgarde, men de rygende tander og de knækkede rør....

* * *

Men altid er det måltidets tegn, som vi henvises til i Guds svar: stå op og spis!

"Tag dette og spis det!" Menneskeligt set er det ikke noget særligt: en smule brød, lidt vin. Men Jesus tilsiger os, at Han selv vil være denne spises kraft, at Han selv vil være vores føde, for at vi kan berede os til den lange vej, hvis mål og ende for os ikke er til at se.

(Sigisbert Kraft i Quatember 1973 nr. 1 —
gengivet på dansk af Walter Deckert, Strib)

REDAKTIONELT

DETTE nummer af RE-FORMATIO beskæftiger sig for en del med konfirmationen.

Det sker, fordi vi er ubeskedne nok til at mene, at grunden til den rådvildhed, der hersker på dette felt, er at finde i en bevidst eller ubevidst mangel på forståelse for det ægte bibelske og dermed katolske i denne sag.

Eftersom Den danske Kirke ikke kun er et produkt af reformationen, men en fortsættelse af den hellige, katolske Kirke i Danmark, kan vi — selv om det længe har været tilfældet — naturligvis ikke tillade os at springe op og falde ned på Kirkens tradition vedrørende konfirmationen.

Denne er ikke en opfindelse fra 1736, som man kan komme om ved og forvise til skammekrogen med påskriften "pietisteri". Men det er typisk protestantisk overfladiskhed at gøre det. Det sakramentale i handlingen kommer man imidlertid ikke sådan uden om — det fremgår både bibelsk og af Kirkens praksis i konsekvens af det bibelske.

De følgende artikler er ikke et udslag af bedreviden eller ønsket om at slå andre i hovedet, men er tænkt som et positivt, konstruktivt bidrag i den standende debat om konfirmationen, i håbet om, at ikke bare theologien må blive bragt på fode, men også praksis må komme i overensstemmelse med det, som er os overleveret.

HCC

OM AT FÅ HOVEDET IND I HIMLEN

Tale til konfirmander efter overhøringen

AF PASTOR POVL DAHL, ØLBY

DET er med en underlig blandet følelse af glæde og vemod, vi er samlede i denne stund. Vi glæder os over, at arbejdet med konfirmationsforberedelsen nu er fuldført, og at højtidsdagen omsider er oprundet. Det fylder altid med glæde at nå et mål, som man gennem længere tid har arbejdet sig frem imod. Men samtidig blander der sig i glæden en følelse af vemod. Bedst som vi har lært hinanden at kende og at sætte pris på samarbejdet og samværet i konfirmandstuen, skal det afbrydes. Men sådan er nu engang vilkårene.

Hvad har nu været formålet med konfirmationsforberedelsen, som i dag afsluttes

og krones med jeres konfirmation? Vi kan udmærket udtrykke det med de ord, hvor- med apostelen Johannes afslutter sit evangelium til denne søndag (1. søndag efter påske): "Dette er nedskrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds Søn og, for at I, når I tror, skal have livet i hans navn" (Johs. 20, 31). Med disse ord angiver Johannes formålet med sit evangelium. Han skriver, for at læserne af hans evangelium skal komme til tro på Jesus og derved have livet i hans navn. Hans formål er ikke noget teoretisk, men praktisk. Han vil gerne, at de må få noget for livet. Ganske det samme gælder den undervisning, som I har fået i konfirmandstuen. Det gjaldt ikke blot – som i skolen – det rent teoretiske: at stoppe så megen kristendomskundskab som muligt ind i hovedet på jer. Det gjaldt meget mere det rent praktiske: at hjælpe jer til at tro på Jesus Kristus som Guds Søn – og dermed til livet i hans navn. Vi kunne også besvare spørgsmålet om konfirmationsundervisningens sigte med en sentens af den engelske digter G.K. Chesterton. Han har engang sagt sådan: "Det gælder ikke om at få himlen ind i hovedet – men derimod om at få hovedet ind i himlen!"

Hvorvidt dette mål er nået, skal tiden vise. Når konfirmationsfesten er ovre, og dagliglivet begynder, også dagliglivet i kirken med dens jævne, almindelige søndags- gudstjenester, da skal det vise sig, om I er nået til en fast og bestandig tro på Jesus Kristus og dermed har fået hovedet ind i himlen.

Her i dag kan vi kun være vidne til jeres gode vilje. I dag lyder det til jer, som det også lød til Thomas hin søndag efter påske: "Ræk din hånd frem!" Også I skal i dag række jeres hånd frem for at bekræfte jeres dåbspagt. For Guds ansigt og i menighedens påsyn bekræfter I, at I har den gode vilje til at ville leve i jeres dåbspagt til jeres sidste stund. Denne jeres gode vilje har vi i dag ingen grund til at betvivle. Vi stoler på, at I mener det ærligt og oprigtigt, når I, belært om, hvad konfirmationen indebærer, ønsker at blive konfirmeret.

HELLIGÅNDENS UDRUSTNING

Men der er så meget, som vil tage troen fra jer og bringe jer i tvivl om dåbspag- tens gyldighed og vigtighed. Der er noget, der hedder de træge omgiversers magt. Vi er jo ikke ganske upåvirket af, hvad de fleste tænker, siger og gør. Nu er der ganske vist kun få kristendomsfor nægttere her til lands. Men der er desværre også alt for få, som er kristne med hud og hår. Flertallet er ligegyldige. Dåbspagten spiller tilsyneladende ikke noget synderligt for dem. Derfor kan det blive svært for jer at konfirmere jeres tro på Jesus Kristus. Ja, i dag er det ikke svært; for her står vi en stor flok sammen. Den ene støtter sig ligesom til den anden. Men til dag- lig i kammerat- og venindeflokken, blandt mennesker, for hvem dåb og tro er nul og nix? Da kan det vist blive svært nok. Derfor trænger I også til al god støtte og styrkelse.

Og det skal alle vi voksne vide, som nu igen er samlet om en flok hvidklædte un- ge, at vi har et stort ansvar for dem. Vi må støtte dem med vor forbøn og styrke dem med eksemplets magt ved at vise dem, at det med troen på Jesus Kristus er vort liv simpelthen.

Men vor forbøn og eksempel alene gør det naturligvis ikke. Derfor styrkes de un- ge også til kampen for at leve i dåbspagten derved, at der skænkes dem kraft fra det høje. Vi vil om et øjeblik synge en Helligåndssalme, hvori vi påkalder Helligån- dens bistand. Vi vil i og med denne salme bede Helligånden om at udruste jer, som er små og svage, med himnellske kræfter, så I må kunne kæmpe den kamp, som in- gen af os undgår at komme til at kæmpe, for at blive i dåbspagten til vor sidste sa- lige stund.

Selve øjeblikket, hvor det sker, er den stund, da I, efter aflæggelsen af konfirma- tionsløfterne, knæler ned ved alteret. Da meddeles der jer ved bøn og håndspålæg-

gelse styrke til at bekende jeres tro og til tappert at bekæmpe alle de fjender, som vil hindre jer i at blive i dåbspagten. Bønnen lyder sådan: "Den treenige Gud, som har antaget dig til sit barn i den hellige dåb og gjort dig til arving til det evige liv, han opholde dig i din dåbs nåde indtil din sidste stund, han give dig bestandighed i din tro, din sjæl til salighed". Amen.

KONFIRMATIONEN ~ ET SAKRAMENTE

AF PASTOR TAGE LUNN, ÅRHUS

KONFIRMATIONEN er inde i en krise for tiden. Det er vanskeligt at "motive- re" børnene for stoffet; derfor er mange præster "frustrerede" (for nu at tale det kaudervælsk, som den "danske" skole bruger). Man kaster sig der- for over alle mulige hjælpemidler, audio-visuelle apparater, så en præst fortviv- let sagde: Jeg vidste ikke, at man skulle være mekaniker for at kunne undervise! Men det egentlige spørgsmål lader man ligge: Hvorfor holder vi konfirmation? Man mener, at her er der ingen problemer. Nogle lægger vægt på, at konfirmation bety- der "bekræftelse". Så kan det enten være Gud, der bekræfter sit dåbsløfte (men hvorfor behøver Gud at stadfæste, hvad han engang har lovet? Stod det ikke fast nok med dåben?) Eller også skal børnene have lov til at sige ja, og det kan blive helt baptistisk, at dåben frelser kun, hvis vi siger ja. Man kan også standse ved, at Je- sus sagde, at vi ikke blot skal døbe, men også lære dem. Men Jesus sagde ikke, at vi skulle lære dem salmevers eller katekismus, men vi skulle lære at holde alt det, som han har befalet. Det samme ord bruges i Jesu svar til den rige yngling: "Vil du gå ind til livet, så hold budene" (Mt. 19, 17). Belæringen skal altså gå ud på at lære dem at leve som kristne i lydighed mod Kristi lov. Men det er vel næppe det, der er grundtonen i konfirmandundervisningen! Så blev den mere et helliggørelses- møde!

Sagen er måske ikke så ligetil. Og det er dog vigtigere, at vi først klarer os kon- firmationens mening, inden vi drøfter tilrettelægningen. Heraf afhænger det også, om det egentlige er det, der sker i kirken, så vi som foreslået af en provst, måske helt skulle stryge undervisningen, eller undervisningen bliver det egentlige, og så kommer det i kirken nærmest som den afslutning, vi også kender, når f. eks. en vin- ters aftenskoleundervisning er forbi. Så er problemet blot, hvorfor den skal foregå i kirken. Kunne man ikke få bare en lille fest i præstegården? Måske med overræk- kelse af et diplom?

Neiendå siger om den danske konfirmation, at det eneste, man kan sige, er, at den er forskellig. Her fejrer den danske præste-individualisme sine store orgi- er. Men når enhver præst gør, hvad han vil, for så vidt han kan få sine konfirman- der med til det, så skulle der også være plads for dem, der holder sig til kirkens gamle tradition, at konfirmationen er et sakramente!

KONFIRMATIONEN I SAMARIA

Alle de mange kirkesamfunds forskellige konfirmationsformer går alle tilbage til konfirmationen i Samaria, Ap. Ger. kap. 8: P. g. a. forfølgelse har alle kristne for- ladet Jerusalem undtagen apostlene. Blandt dem, der flygter, er også Filip. Det kan

altså ikke være apostelen, men må være diakonen (Ap. Ger. 6, 5). Han kommer til Samaria. Først prædiker han Kristus for dem. Dernæst for det andet tag'er de imod det med glæde og bliver døbt. Men så kommer det tredie. Apostlene i Jerusalem hører om det og sender de to apostle, Peter og Johannes, derved. Samaritanerne er døbt til Jesu navn. Alt, hvad Kristus har gjort for deres frelse, har de fået del i gennem dåben, hele den anden trosartikel. Men den tredie trosartikel om Helligånden kender de ikke noget til. Derfor lægger apostlene hænderne på dem, og nu falder Helligånden på dem på en synlig og herlig måde, så selv Simon Troldkarl kan se det. Nu kommer alle Åndens nådegaver, profeti, tungetale etc., alt det karismatiske over dem. Det sker som en bekræftelse, en konfirmation, et segl på, at de virkelig er blevet Guds børn i dåben. Men kun en apostel kan gøre det, ikke en diakon som Filip. Vi finder disse tre faser af et menneskes vej til Kristus mange andre steder, f. eks. Ap. Ger. kap. 2. Først prædiker Peter om Jesus, frelsen og livet. Dernæst siger han: Omvend jer og lad jer døbe hver især i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, altså igen det samme, at dåben frelser, idet den bringer os syndernes forladelse, men så følger det tredie: Så skal I få Helligånden som gave.

Ud herfra forstår vi også Efeserbrevet. 1, 13 fortæller om læserne, at først hørte de en prædiken, evangeliet om, at hedningerne også kan få del i frelsen. Dernæst kom de til troen, og dermed menes altid en begivenhed på et bestemt tidspunkt (på græsk den grammatiske tid Aorist), og derfor hænger dette sammen med dåben. Og endelig som det tredie: de blev beseglet med Helligånden. Men da denne handling ikke virker automatisk, er det Paulus meget om at gøre, at det ikke går galt. I 4, 30 nævner han igen beseglingen: "Bedrøv ikke Guds Helligånd, som I blev beseglet med til forløsningens dag". Efter at Paulus er rejst fra Efesus, er der nogle hedninger, som han ikke har kendt personligt, som nu er blevet kristne. Paulus burde selv have beseglet dem ved at lægge sine apostolske hænder på dem, men da han sidder i fangenskab i Rom, må det ske ved en stedfortræder, som så får dette brev med, Paulus' konfirmationsprædiken. Det har nogle kritiske kredse i Ægypten ikke forstået, og derfor har vi flere håndskrifter, hvor ordet "Efesus" er udeladt, men der er intet i vejen for at holde fast ved traditionen, at dette er Paulus' brev til kristne i Efesus.

ÅNDSUDRUSTNING VED BESEGLING

Beseglingen forekommer f. eks. også i 2. Kor. 1, 21: "Den, der knytter os såvel som jer fast til Kristus, og som salvede os, er Gud, der også har sat sit segl på os og givet os Ånden som pant i vore hjerter". De er som døbte kommet i livssamfund med Kristus. Nu vil Gud styrke og befæste det, idet de modtager Helligåndens udrustning ved en særlig handling, hvor de salves. Igen dette afgørende, at denne handling har med Helligånden at gøre.

Blandt de mange steder endnu et tredie ord: 1. Johs. 5, 6: For at et vidnesbyrd skal stå fast, skal der være to eller helst tre vidner; der er tre vidner på, at Jesus er Guds Søn, først vandet, og det må da være dåben, så blodet, og det er sikkert nadveren, men så for det tredie Ånden, og er de to første ord udtryk for sakramenter, så er det tredie det også: Åndsudrustningen ved beseglingen. Alle tre handlinger fører et enstemmigt vidnesbyrd om Jesus Kristus. Beseglingen vil ikke løsrive os fra Kristus ved at gøre os så åndelige, at vi ikke trænger til frelsen i Kristus; det charismatiske kan aldrig undvære de to andre sakramenter, dåben og nadveren.

Men er det et sakramente, så må det være indstiftet af Kristus. Indirekte kan vi se det af det, der skets i Samaria. Når Peter og Johannes drager derved for at lægge deres hænder på de døbte, så kan det ikke være en skik, de selv har fundet på.

Vore selvbestaltede skikke kan ikke udruste andre med Helligånd. Der må ligge en guddommelig befaling bagved.

Noget ser vi ved Jesu dåb. Ved at blive døbt forvandler Jesus dåben fra at være vand slet og ret, en Johannes-dåb, til at være et genfødselsbad. Men enstemmigt fortælles der, at først, da han steg op af vandet, kom dernæst Helligånden over ham, altså det, der også skulle følge efter vor dåb; jfr. også Peters tale i Ap. Ger. 10, 37: I kender det budskab, som har lydt over hele Jødeland, og som begyndte fra Galilæa efter den dåb, Johannes døbte med, det om Jesus fra Nazareth, hvordan Gud salvede ham med Helligånd og kraft, så han drog omkring og gjorde vel og helbredte alle dem, som var overvældet af Djævelen, thi Gud var med ham.

Skal vi finde et bestemt indstiftelsesord, kan vi tænke på Johs. kap. 7: "Den, som tror på mig, fra hans indre skal der, som Skriften har sagt, rinde strømme af levende vand. Det sagde han om den Ånd, som de, der troede på ham, engang skulle få; thi Ånden var endnu ikke kommen, fordi Jesus endnu ikke var herliggjort". Altså først skulle de komme til tro på, at Jesus var Messias, og dernæst skulle Ånden komme over dem som levendegørende vand, der fik det til at gro i dem. Ud herfra forstår vi også Hebr. kap. 6, hvor han ikke vil spilde tiden med at tale om håndspålæggelser, for det skulle de dog gerne alle kende til. Men når mennesket er blevet oplyst (et gammelt udtryk for dåben) og har smagt den himmelske gave, altså nadveren, og har fået del i Helligånden, den kommende verdens kræfter, og så falder fra, så kan han ikke omvendes på ny. Han har modtaget Helligånden som livgivende vand som en mark, der opsuger regnen og frembringer afgrøde, men bærer den trods dette kun torn og tidsel, da er den forbandelsen nær. Så alvorlig er det at være beseglet. Derfor forstår vi også alvoren i Efeserbrevets advarsler.

HVAD GØR APOSTLENE EFTERFØLGERE?

Vi kan sige, at der i den apostolske tid var en særlig handling i nær tilknytning til dåben, hvor et menneske på Kristi befaling, under apostlenes hænders pålæggelse med salvning og med bøn som et ydre tegn, modtog en usynlig nådegave, Helligåndens kraft. Denne handling måtte ophøre, da den sidste apostel døde, men stumper af den lever videre dels i de forskellige konfirmationsordninger, dels også i de åndelige nådegaver, som aldrig helt har været forsvundet. Nu, hvor vi på mange måder er ved at vende tilbage til aposteltiden, idet ringen er slut, ser vi de åndelige gaver bryde frem med en uhørt kraft, men vi ser også, hvor vi mangler Herrens apostle til at styre dem ret, og vi må bede:

O Helligånd! for dig, vor skat,
vi græde dag og nat;
kom, giv os samme lys og kraft,
som fædrene har haft,
da kristendommen stod
som træ med dejligst rod,
så ovenfuld af frugters sne
og purpur! Lad det ske! (DDS 309, v. 3)

NOGLE TRÆK AF

KONFIRMATIONENS HISTORIE

I DANMARK

AF PASTOR URBAN SCHRØDER, VARNÆS

HVORDAN Konfirmationens Sakramente blev udført her til Lands i de Aarhundreder, da vor Kirke endnu stod i Fred og Fællesskab med Biskoppen af Rom, kan sees af det stadigt gældende romersk-katholske Konfirmationsritual, idet dette hviler helt paa middelalderlig Tankegang og Skik. Biskoppen, hvem det ene tilkom at konfirmere Børnene, satte sig foran Alteret, medens de knælede omkring ham. Efter en Indledningshilsen udstrakte Biskoppen sine Hænder over Konfirmanderne og fremsagde følgende Bøn:

Almægtige, evige Gud! Du har naadigt genfødt disse dine Tjenere af Vand og Helligaanden og har skænket dem alle deres Synders Forladelse. Send fra Himmelen Trøsteren, dine syvfold Gavers Aand ned over dem, Vidsoms og Forstands Aand, Raads og Styrkes Aand, Kundskabs og Fromheds Aand. Opfyld dem med din Frygts Aand og besegl dem naadigt med Kristi Korsens Tegn til det evige Liv.

Herefter dyppede han sin højre Tommelfinger i den hellige Salve og salvede i Korsform hvert barn paa Panden, idet han samtidigt lagde sin Haand paa dets Hoved og sagde: "Jeg besegler dig med Korsens Tegn og styrker dig med Frelsens Olie i Faderens og Sønnens og Helligaandens Navn", hvorpaa han gav hver Konfirmand et let Slag paa Kinden under Udtalelse af Ønsket: "Fred være med dig!". Til Slut bad Biskoppen denne Bøn:

Gud! Du har givet dine Apostle Helligaanden. Og det er din Vilje, at han ved dem og deres Efterfølgere ogsaa skal skænkes videre til de øvrige Troende. Se i Naade til vor ydmyge Tjeneste. Vi har salvet disses Pander med hellig Olie og beseglet dem med Korsens hellige Tegn. Lad den samme Helligaand komme over dem og ved sin naadefulde Nærværelse fuldkomme deres Hjerter til at være hans Herligheds Tempel.

Dette Rituals Bestanddele er af meget høj Ælde. Det sees straks, at hele den hellige Handling har sin Rod i den ældste Konfirmationsberetning, som Kirken ejer — nemlig Beretningen i Det nye Testamente om, hvordan Apostlene Peter og Johannes konfirmerede de Døbte i Samaria ved Bøn om Helligaandens Komme og Haandspaalæggelse (Apostlenes Gerninger VIII, 14-17; se ogsaa XIX, 1-7). Ogsaa her i den middelalderlige Kirkes Konfirmationshandling indtager Haandspaalæggelsen og Bønnen om Helligaandens Komme til de Døbte en Hovedplads. Haandspaalæggelsen finder vi omtalt allerede hos tidlige Kirkefædre som Tertullian og Cyprian. Og Bønnen om Helligaandens Komme gaar tilbage til den tilsvarende Bøn i et af Oldkirkens vigtigste liturgiske Skrifter, "Sacramentarium Gelasianum" fra det 5. Aarhundrede. De to bibelske Hovedelementer i Konfirmationshandlingen præger saaledes Middel-

alderen igennem Konfirmationens Liturgi, ogsaa i vor danske Kirke. Men ogsaa Salvningen har jo bibelsk Hjemmel som Udtryk for Styrkelse, Udrustning fra Gud og omtales ligesaa af Kirkefædrene. Og at den sker i Korsens Tegn, siger sig selv, fordi de Døbte nu efter Barndommens blidere Tid skal gaa som Kristi Stridsmænd ind i Kampens Tid og stride Troens gode Strid. Slaget paa Kinden, som først bliver almindeligt i Middelalderen, slutter sig naturligt hertil — det er saa at sige Ridderlaget paa Væbnerens Skulder: Vaagn nu op og drag ud til Kamp!

GUDS KIRKES HISTORIE RIG PAA MÆRkelige OVERRASKELSER

Med Kirkebruddet i det 16. Aarhundrede var dette Konfirmationsrituals Dage talte i vor danske Kirke. Reformatorerne — især Luther — bekæmpede Konfirmationen som værende kun et menneskeligt Paafund uden Grund i Den hellige Skrift og derfor overflødig som Hjælp til Frelse. Den regnedes blandt "hine unyttige og forfængelige Ceremonier, som og have vrang Meninger paa sig om Guds Dyrkelse" — som det hedder i Fortalen til vor nye, lutherske Kirkeordning, Kirkeordinantsen 1539 — og skulde derfor afskaffes. I Stedet skulde som den rette evangeliske Hjælp for de døbte Børn Katekismen, den kristelige Børnelærdom indprentes dem langt stærkere, end hidtil var sket. Med Rette er det blevet sagt, at hele Reformationens Stilling her kan sammenfattes i Udtrykket: Ikke Konfirmation, men Katekismus. Og Tilegnelsen af Katekismens Lærdom blev nu gjort til Betingelse for, at nogen kunde modtage Den hellige Nadver, medens selve Konfirmationshandlingen faldt bort.

Dog, Historien — ogsaa Guds Kirkes Historie — er rig paa mærkelige Overraskelser. Henvend et Hundredeaar efter, at Reformatorerne havde afskaffet Konfirmationen, lød i vor Kirke atter Røster om Gavnligheden af en saadan Handlings Indførelse. F. Ex. siger Sjællands Biskop Hans Poulsen Resen 1627 i sit Skrift "De visitatione Catechetica ac - - - Confirmatione", at har nogle af Børnene eller de Unge lært deres Katekismus godt, skal de ikke blot roses herfor, "men ogsaa konfirmeres med Haandspaalæggelse enten af Superintendenten (= Biskoppen) eller af Præsten". Og at dette — i det mindste i et vist Omfang — ogsaa har fundet Sted, fremgaar af Kong Christian IV's Forordning "Om Kirkens Embede og Myndighed" 1629, der foreskriver, at de Børn, som ved Biskoppens Visitats findes modne til at delta i Den hellige Nadver, skal "der udi ved Præsten, Provsten eller Superintendenten annammes, konfirmeres og stadfæstes". Nærmere om Praxis i denne Forbindelse kender vi dog ikke idag. Vi maa her — som i saa mange andre Sammenhænge! — gaa til Hertugdømmet Slesvig for at se det virkelige Nybrud ske.

At vi allerede fra 1637 ser Præsten Joachim Møller i Rieseby Syd for Slien konfirmere Ungdommen med Biskop Jacob Fabricius' Bemærkning, at det vilde være godt, om det samme ogsaa skete andre Steder, synes kun at være Vidnesbyrd om et tidligt Enkeltfænomen. Vigtigere er, at Kirkesynoden i Rendsburg 1646 blandt sine Beslutninger ogsaa fattede denne: at de Unge før deres første Altergang ikke kun skal forhøres i deres Katekismuskundskab, men ogsaa offentligt i Kirken skal "confirmiret und eingeseget werden". Manden, der stod bag denne Beslutning, var den dygtige og handlekraftige Biskop over Landet Slesvigs kongelige Dele, Stephan Klotz. Og hvad han her fik skabt Begyndelsen til, var intet mindre end en lovfæstet Genindførelse af Konfirmationen i hele Hertugdømmet — og hermed staar vi overfor det uventede Faktum, at denne kirkelige Handling, der et Aarhundrede tidligere ved vor Kirkes lutherske Nyordning stiltiende blev afskaffet som stridende mod det da gældende Maal, nu genindføres som velegnet til at fremme det samme Maal, et blomstrende evangelisk Kristenliv! Og denne nyindførte, evangeliske Konfirmation viser sig endda baade i sin Intention og i sin Form at eje visse Lighedspunkter med den gamle, katholske Konfirmation.

KONFIRMATIONENS RE-FORMATIO PAA DANSK GRUND

Dette ser vi, da i 1665 et af slesvigsk Kirkehistories vigtigste Dokumenter kommer for Lyset, nemlig det store, indholdsrige Skrift "Das Schleswigische und Holsteinische Kirchen-Buch", som den hertugelige Bibliotekar paa Gottorp Adam Olearius i det nævnte Aar lod trykke i Slesvig. Her finder vi den af Rendsburg-Synoden 1646 vedtagne Konfirmationsordning paa Tryk og dermed den første lovfæstede Konfirmationsordning paa dansk Grund i efterreformatorisk Tid. Hele denne Ordning kirkehistoriske Baggrund og Tilblivelse – at den bl. a. er en saa godt som ordret Gengivelse af Konfirmationsordningen i den nedersachsiske Kirkeordning fra 1585, gennem hvilken den rækker helt tilbage til Strassburg-Reformatoren Martin Bucers katoliciserende Konfirmationssyn – maa vi lade uomtalt her. Derimod skal Ordningens syv Led nævnes:

1: Naar Konfirmanderne er ført frem for Menigheden, holder Præsten en Tale: Disse Børn, der i Daaben blev indplantet i Kristus og i hans hellige Kirke, vil nu "besser, völliger und mehr unserm und ihrem Heilande Christo und seiner heiligen Kirche zugetan werden", nemlig ved Brugen af Den hellige Nadver. For at dette kan ske med større Frugt "durch Kraft des Heiligen Geistes", vil de selv bekende deres Tro og "sich Christo dem Herrn und seiner Kirche ergeben". Derfor vil vi bede Gud "ihnen darzu sine Gnade und Heiligen Geist verleihen und sie begaben", for at fremtidigt "unser Herr Christus in ihnen und sie in Christo desto reicher leben können", og de maa vokse i Helligaandens Frugter, hvorfor nu Fadervor bedes.

2: Saa følger Overhøringen i hele Katekismuslærdommen.

3: Efter denne fremsiger Præsten følgende Bøn, som Konfirmanderne siger efter, hvilket præger dens Sprog: Vi takker Gud af Hjertet, fordi han har kaldet os til den sande Bekendelse af hans enbaarne Søn Jesus Kristus og gjort os til Lemmer paa hans hellige Kirke, "welche (= Kirken) er erhøren und selig machen will". Og vi beder ham, at "er wolle uns seinen Heiligen Geist gnädiglich verleihen", for at vi dagligt maa vokse i den rette Tro og sande Guds frygt og blive bestandige deri. Vi lover ogsaa Gud med alvorligt Forsæt, at vi med hans Hjælp vil forblive "allezeit bis in unser Gruben" i denne sande kristne Tro, som vi nu har bekendt.

4: Derpaa siger Præsten til dem alle i Flok: "Ist das euer Herz und Meinung, so sprecht Ja". Konfirmanderne svarer Ja "ordentlich einer nach dem andern". Og hver enkelt giver Præsten Haandslag derpaa.

5: Herefter foretager Præsten Haandspaalæggelsen paa hvert enkelt Barns Hoved, hvorpaa han

6: beder denne Bøn: Herre Jesus Kristus! Du har sagt: Dersom da I, som ere onde, vide at give eders Børn gode Gaver, hvor meget mere skal da Faderen fra Himmelen give den Helligaand til dem, som bede ham (Luk. XI, 13). Forbarm dig over disse unge Børn og reger altid deres Hjerter og Sind ved din Helligaand og former i dem den sande Tro – og gør af dem rette Lemmer af din hellige Menighed og ophold dem til den evige Salighed – – –.

7: Og hele Handlingen slutter med, at Menigheden synger Salmen "Veni Sancte Spiritus", eventuelt dens tyske Oversættelse "Kom heiliger Geist".

Dette Konfirmationsritual har sit tydeligt lutherske Præg derved, at Katekismusoverhøringen og Troens Bekendelse indtager en central Plads, samt derved, at Konfirmationen udføres som Forberedelse til den første Altergang. Dog træffer vi her ogsaa Elementer, der slet ikke hører hjemme i den Nadverforberedelse, som Luther selv havde foreskrevet – Elementer, der ikke stammer fra Wittenberg, men rækker bagom, hvad der i sin Tid udgik fra denne Stad, og vidner om et andet Grundsyn end Reformationens. Paafaldende er Indledningstalens og Bønnernes bestandige Sidestilling af Kristus og Kirken: Konfirmanderne blev i Daaben indplantet i Kristus og i hans hellige Kirke; de vil nu knyttes nærmere til deres Frelser og til hans Kirke og takker Gud, fordi de kan bekende Kristus og er blevet Lemmer paa hans hellige Kirke, hvilken han vil bønnehøre og saliggøre. Denne sidste Sætning – "welche er erhøren und selig machen will" – har nemlig ikke Konfirmanderne, men Kirken til sin Genstand; Ordet "welche" betegner – som det fremgaar af Ritualets forskellige tyske Forlæg – Kirken. Hvorfra stammer denne Vægtlæggen paa Kirken? Fra de Forhandlinger, som i 1540'erne førtes mellem tyske evangeliske Theologer og Repræsentanter for Romerkirken med Henblik paa en mulig Union mellem de to Konfessioner, og under hvilke de førstnævnte måtte tage Hensyn til de sidstnævntes Standpunkt: "Extra ecclesiam nulla salus" – udenfor Kirken (= den romersk-katholske Kirke) gives ingen Frelse. Denne Hensyntagen fra de evangeliske Theologers Side kom til at præge de tyske Kirkeordninger – bl. a. den allerede nævnte nedersachsiske 1585 – af hvilke vort slesvigske Konfirmationsritual er afhængigt. Og herfra stammer dettes ægte katolske Sidestilling af Kristus og Kirken.

HELLIGAANDENS GAVER

Men ogsaa et andet Træk har dette Ritual fælles med katolsk Konfirmationssyn. Gang paa Gang omtaler det Helligaanden. I Indledningstalen siger Præsten: Vi skal bede Gud "ihnen (= Konfirmanderne) darzu seine Gnade und Heiligen Geist verleihen und sie begaben". I den selve Konfirmationshandlingen indledende Bøn hedder det: Gud "wolle uns seinen Heiligen Geist gnädiglich verleihen". Og Afslutningsbønnen citerer direkte Jesu Løfte: "– – – der du gesprochen hast (Luk. XI, 13): Wie viel mehr wird mein Vater den Heiligen Geist geben denen, die ihn darum bitten". Og dette maa vi sammenholde med Ritualets gentagne Tanke om Konfirmandernes fremtidige Vækst i Kristenlivet, i Troen og Guds frygten og om deres dybere Forening med Kristus og Kirken – det er jo Helligaanden, der virker dette gennem sine indre Gaver. Og det ligger helt paa Linje hermed, at Menigheden til Slut synger Kirkens gamle Helligaandssalme "Veni Sancte Spiritus". Ogsaa i Det nye Testaments Beretning om Konfirmationen i Samaria er dette Sakramentes specielle Gave Helligaanden. Og ogsaa det katolske Konfirmationsritual indeholder, som vi saa, en Bøn om Helligaandens Komme med sine syv indre Gaver over Konfirmanderne til fremtidig Vækst i Kristenlivet. Endnu maa vi i vort Ritual bemærke Præstens Haandspaalæggelse. Hvordan denne nøjere skal tolkes, fremgaar ikke af den her saa kortfattede Text. Men da den sker umiddelbart før den Bøn, der indledes med Jesu Løfte om Helligaandens Gave, maa den naturligt sees i Forbindelse med denne Gave. I alt Fald er Haandspaalæggelsen her i Betragtning af hidtidig luthersk Praxis noget nyt og skelsættende. Men allerede i Samaria lagde Apostlene under Bøn deres Hænder paa de Døbte, hvorved disse fik Helligaanden. Og ogsaa deres Efterfølger, den katolske Biskop foretager umiddelbart efter Bønnen om Helligaandens Komme Haandspaalæggelsen.

Vi maa saaledes konstatere, at den slesvigske Konfirmationsordning, der udsprang af Rendsburg-Synodens Beslutning 1646, uden at vise nogen litterær Forbindelse med det gamle katolske Konfirmationsritual og uden at sige noget som helst om Konfirmationens Karakter af Sakramente dog rummer tydeligt katolske Elementer.

ter; at den griber tilbage til katolsk Tanke og Skik; og at den forlener Konfirmationen med et sakramentliggende Præg.

FRA HERTUGDØMMET TIL DET ØVRIGE DANMARK

Men var nu saaledes en lovfæstet Konfirmationsordning indført, betød dette dog ikke, at ogsaa selve Konfirmationen hermed straks blev praktiseret i samtlige Menigheder. Fra de følgende Aar har vi kun sporadiske Vidnesbyrd om denne Handlings Indførelse i en Del slesvigske Sogne. Derfor fortjener Aabenraa-Provsten Troels Arnkiel at blive nævnt. Thi han har for Konfirmationens endelige Sejr i Landet Slesvig den største Fortjeneste. 1682 samlede han Aabenraa Provstis Præster til en Synode her i Varnæs. Og ved denne Lejlighed blev det med Biskoppens Billigelse "festgestellt die gefallene Catechisierung und Confirmation nach Inhalt unserer Kirchen-Ordnung und Agende wieder zu errichten". Hermed var Konfirmationen blevet obligatorisk for alle Sogne i Aabenraa Provsti. Og i de følgende Aar skete – bl. a. takket være Provst Arnkiels litterære Forsvar for denne hellige Handling – det samme for hele Hertugdømmet saadan, at det kun var naturligt, at Præsten i Varnæs Bertel Christian Ægidius, da han 1717 lod sit betydeligste Arbejde, Varnæs-Salmebogen trykke i Flensborg, heri ogsaa optog en særlig Konfirmationssalme (Nr. 364). Og det skyldtes ikke mindst dette Nybrud her i Hertugdømmet, at Konfirmationen omsider ogsaa indførtes i det øvrige Danmark.

Vi kan her ikke gaa i Enkeltheder, men standser ved Aaret 1735. I dette Aar udarbejdede Direktøren for Vajsenhuset i København Johann Wilhelm Schröder og Hofpræst Johannes Bluhme – den første født i Holsten, den anden Slesviger af Fødsel! – paa Kong Christian VI's Opfordring et Forslag til Konfirmationens almindelige Indførelse. Baggrunden for dette Forslag er en anden end den, der et lille Aarhundrede tidligere satte Frugt i Rendsburg-Synodens Beslutning om at indføre Konfirmationen i Slesvig. Det er her Pietismens Bestræbelser for at ophjælpe et stærkere og personligt inderligere Kristenliv, der har givet Inspirationen og dermed selve Konfirmationssynet. Derfor indledes Schröders og Bluhmes Forslag med Understregningen af, at Konfirmanderne først gennem Præstens Undervisning skal "opvækkes til at give Sandheden Rum (i deres Hjerter), og de maa derved bringes til en ret Smag og aandelig Erfaring til at efterfølge den i deres Liv og Levned og saa, med eet Ord, bringes til en sand Hjertens og Sinds Forandring".

Selve Konfirmationshandlingen skal i Kirken indledes med Overhøringen i Børnelærdommen, efter hvilken Præsten skal minde Børnene om, at de nu selv skal gentage det, som deres Faddere forhen ved Daaben lovede Gud paa deres Vegne. Derpaa følger tre Spørgsmaal om Forsagelsen af Djævelen, om Troen paa den treenige Gud og om Viljen til at "blive udi saadan sin Daabs Pagt indtil sin sidste salige Ende". Hertil svarer Børnene Ja og giver Præsten Haandslag. Og han udfører nu Haandspaalæggelsen paa hver enkelt Hoved og udtaler den endnu idag brugte Konfirmationsvelsignelse.

Dette Forslag fandt Kongens Bifald. Kun een Ting var han ængstelig ved: Haandspaalæggelsen, der forekom ham for katolsk. Men da Bluhme i en udførlig Afhandling paaviste dens bibelske Hjemmel og dens Anvendelse i Oldkirken samt i næsten alle de Lande, hvor Konfirmationen nu var indført, udtalte Kongen: "Altsaa kan Hænderne lægges paa". Og i ordret næsten samme Skikkelse og forsynet med en ny Indledning udsendtes Forslaget den 13. Januar 1736 som kongelig Forordning om Konfirmationens Indførelse i Danmark.

Endnu maa vi nævne, at Sjællands Biskop Christen Worm efter Kongens Ordre forfattede den meget lange Bøn, som skulde afslutte Konfirmationshandlingen, og som fremtidigt fik Plads blandt de i Salmebøgerne aftrykte aarlige Kirkebønner. Der er holdt i almindelige orthodoxe Vendinger – Biskoppen var ikke nogen Ven af

Pietismen og ej heller særligt begejstret for Konfirmationens Indførelse. Kun een Passage i denne Bøn vækker derfor Interesse i vor Sammenhæng – nemlig disse Ord: "Dine Tjenere have ved Haands Paalæggelse velsignet dem (= Konfirmanderne) og indbudet din Helligaand at formere sine Gaver over dem og i dem. Herre, tag aldrig din Haand, tag aldrig din Helligaand fra dem; reger dem som dine Hænders Gerninger. Udræk din Haand at styrke, hjælpe og forsvare dem imod alle deres aandelige Fjender og lad ingen rive dem af din Haand". I Betragtning af den kongerigske Konfirmationsordnings saa ikke-katolske Præg i Forhold til den slesvigske Ordning forekommer disse Ord overraskende; især Ordene om, at Præstens Haandspaalæggelse har "indbudet din Helligaand (til) at formere sine Gaver" i Konfirmanderne. Det er lidet tænkeligt, at Biskop Worm her skulde udtrykke en katholiserende Tankegang. Snarere skal Ordene tolkes i Lyset af de følgende Ord: "Herre, tag aldrig din Haand, tag aldrig din Helligaand fra dem" saadan, at Præstens Haandspaalæggelse er et symbolsk Udtryk for, at Gud selv har lagt sin Haand paa Børnene, og at Guds Haand er eet med hans Helligaand, som er skænket dem allerede i Daaben, og som fra nu af p. Gr. a. deres kristne Oplæring og Konfirmationsløftet vil virke stærkere i dem. Altsaa i Virkeligheden en stiltfærdig Polemik mod enhver katholiserende Forstaaelse af Haandspaalæggelsen.

Og hermed blev denne "nye Skik", Konfirmationen trods nogen Modstand i Begyndelsen en fast Bestanddel af vor danske Kirkes Virke. Saa meget godt virkede den gennem Slægterne i vort Folk, at vi roligt kan gentage Grundtvigs Ord i hans Verdenskrønike 1812: at uden den "vilde der nu mangansteds slet ingen Kristendoms-kundskab være til". Men i Betragtning af, hvordan denne hellige Handling idag udføres mange Steder og opfattes af mange Mennesker, er det paa den anden Side nu ogsaa Tiden til, at vor Kirke maa gennemtænke Konfirmationens Theologi og nyforme sin Konfirmationsliturgi. Det maa sees i Øjnene, at vi ikke kan blive ved at konfirmere uden nøje at have gennemtænkt, hvad det er at konfirmere. Og udmygt maa vi gaa ind i Kirkens rige Skatkammer for paany at lytte til, hvad de hellige Apostle og Kirkens rettroende Fædre har at sige os om denne Sag. En positiv Begyndelse her til vil det være at betragte Grundsynet i og Baggrunden for den slesvigske Konfirmationsordning – den ældste og betydeligste paa dansk Grund i efterreformatorisk Tid.

(Af praktiske Grunde er i denne Artikel Litteraturhenvisninger udeladt, og Retskrivningen i alle Citater fra gamle Texter er af Hensyn til Forstaaeligheden en Kende moderniseret. Nogle tyske Citater er forblevet uoversatte, for at Meningen ikke skal gaa tabt)

Hvad angår de liturgiske konsekvenser af foranstående artikler: se "Præsten i tjeneste" side 91!

"Præsten i tjeneste", kortfattet praktik, Forlaget Aros. Bogen kan fås ved henvendelse til forlaget, Åboulevard 59, 8000 Århus C, tlf. 06-13 21 90. Pris 8,95 kr.

NOTATER TIL EN PRÆDIKEN VED KONFIRMATIONEN

I KOLT KIRKE

AF PASTOR EDMUND JENSEN, ORMSLEV

DE, der giver sig af med at undersøge, beskrive og sammenligne folkenes sæder og skikke, kulturmønstrene, har forlængst påvist, at alle folk har behov for at dramatisere kriser og vendepunkter i menneskets tilværelse, som f. eks. fødsel, pubertet, indgåelse af ægteskab, død – eller overgang fra en social gruppe til en anden ved optagelse i en forening, indtræden i erhverv, opnåelse af en eksamen. Bestemt adfærd, visse ceremonier iagttages ved sådanne afgørende ændringer i menneskets livsvilkår. De kaldes overgangsriter.

Vi kender barbariske overgangsriter hos "primitive" folk ved optagelse i stamnen med tatovering, tortur, legemsbeskadigelse. Men også vi "oplyste" har vore civiliserede overgangsriter. Af disse nævnes her dåb, konfirmation, bryllup, begravelse, fordi flertallet endnu holder på, at de skal foregå i en kirke.

Der tales om, at barnet skal hen i kirken og have navn ("døbes"), om et rigtigt kirkebryllup, en ordentlig begravelse med præst og det hele. Den borgerlige ungdomsfest har derimod ikke slået an – i hvert fald ikke hos os.

Noget tyder på, at også konfirmationen for det store flertal af forældre og børn er en sådan overgangsrite, en fest ved overgang fra barndom til voksenalder. Festen med familie og venner, der holdes hjemme eller ude, i lokale man har måttet sikre sig år i forvejen, skal begynde i kirken, for det er højtideligt, løfter festen, man fejrer, op over hverdagens trivialitet. Men hvad der egentlig foregår, konfirmationen som kirkelig handling, hæfter man sig ikke ved. Det skønnes deraf, hvor vanskeligt det er at få folk til at indse nødvendigheden af konfirmandundervisning. Det kan jo ligeså godt foregå henne i skolen. Får børnene ikke i forvejen noget at vide derhenne om gud og sådan noget? Det skulle nødtigt gå ud over andre timer. – For slet ikke at tale om, at det skulle være nødvendigt at gå i kirke under forberedelsen – og sidenhen!

Og når så rare onkel Frederik (der var 100 kr. i telegrammet!) slår på glasset: "Ja, kære konfirmand (-inde) – det må jeg nok have lov at sige, når jeg ved denne lejlighed tager ordet.....", så bruger han måske ikke i sin tale den gamle vending om indtrædelse i de voksnes rækker – den er af flere grunde ikke længere det rigtige ord – men det er alligevel den overgang fra barn til voksen, han står og snakker om: "Det ved vi jo alle herinde i dag, at du har haft et godt barndomshjem og sige tak for, og det skal du altid huske på. Og det ved du også godt, du kan altid trygt vende tilbage til far og mor, hvis der er noget i vejen".

LINIEN FRA DÅBEN TIL DELTAGELSE I MESSEN

I den kgl. anordning om konfirmation, som forældre og børn gøres bekendt med ved tilmeldingen, i den første time, ved forældremøder, så det skulle stå klart, hvad børnene skal til at give sig i lag med, fastsættes konfirmationsalderen til skolens 7. eller en højere klasse. De øvrige betingelser for at få adgang til at modtage konfirmation, som det udtrykkes, er 1) at være døbt med den kristne dåb, 2) at have mod-

taget forberedelse til konfirmation og 3) at have et passende kendskab til den kristne børnelærdom og være fortrolig med folkekirkens gudstjeneste.

Det under sidste punkt nævnte – i hvert fald om fortrolighed med gudstjenesten – kan ikke opnås uden at deltage i gudstjenesten. Der anes da en linje fra dåb til nadver – en vækst fra genfødslen i dåben til deltagelse i Gudsfolkets messe.

Om den under punkt 3 nævnte betingelse (kendskab til lære og fortrolighed med gudstjenesten under et) er opfyldt, overlades det til præsten at afgøre. Men når det så konstateres, at denne betingelse ikke er opfyldt af de 90 % af holdet, der ikke har været til at formå til at vise sig i kirken mere end nogle få gange under hele forberedelsen, hvad så? Nogle konfirmander og forældre tager det ikke så tungt: "Han tør ikke lade være med at konfirmere!"

Præsten husker noget af en salme af Grundtvig og finder den (Sangværk I nr. 41). Om tvang til tro.

"Kun til helved kan man tvinges,
men til himlen blot der ringes".

Fjenden bruger denne verdens magtmidler, Frelseren kalder, lokker, drager. Syn-ger højt om gylden-året.

Men der er ingen trøst for præsten at hente deri, nederlaget er større end som så, det der er værre, er ved at ske.

"Nægtes end Hans (Jesu) ord og tale
indpas, sted og hjerte-rum,
ei vil ondt med ondt betale
fredens evangelium,
kalder aldrig ild fra skyen,
gaar som Han (Jesus) fra uvens-byen
stille til et bedre sted!"

KRISTENTROEN UD AF BEVIDSTHEDEN – I FULD FRIHED

I kender nok den russiske forfatter Solsjenitsyn, nobelpristageren. Sidste år blev i Moskva offentliggjort et brev, han havde skrevet til patriarken Pimen, den russisk-ortodokse kirkes øverste. (Brevet oversat til dansk kan læses i sin helhed med noter i kvartalsskriftet "Catholica" 1972, 3. hefte, hvorfra citaterne i det følgende er hentet).

Forfatningen for U. S. S. R. indeholder en § om religionsfrihed, men i praksis stilles der så mange hindringer i vejen for udøvelsen, at friheden er illusorisk. Kirker, klostre, præsteseminarier lukkes. Det gamle forbud mod at give børn religionsundervisning udvides til forbud mod deres deltagelse i gudstjeneste og kommunion. – Patriarkatet søger at være loyalt overfor regimet ved ivrigt at støtte de udenrigspolitiske fredskampagner og ved pinligt nøje at overholde alle love og direktiver. Således har patriarkatet efter mundtlig ordre fra myndighederne gjort det til en pligt at registrere dåb og andre kirkelige handlinger og lade oplysningerne gå videre til de borgerlige myndigheder.

Julenat hørte Solsjenitsyn patriarkens appel til forældre om at indgive deres børn kærlighed ikke blot til fædrelandet, men også til kirken, og han så for sig sin tidlige barndom, hvor han havde været med til så mange gudstjenester. "Jeg genoplevede dette enestående, friske og rene oprindelige indtryk, som ingen møllesten og ingen abstrakte teorier siden har kunnet søndermale".

Men det, som med hans eget udtryk var den lillebitte sten, der føjedes til gravstenens tyngde, var, at appellen rettedes alene til de russiske emigranter. "Hvad er meningen?" spørger han, "Hvorfor er det kun deres børn, der skal opdrages i den kristne tro, hvorfor formåner De kun de hyrder, som er langt borte....."

"Man må stadig beundre den sjælsstyrke, den fra århundredernes dyb nedarvede

dunkle sjælelige modstandskraft, hvormed forældrene udstår denne angiveriske registrering for bagefter at blive udsat for chikanerier på arbejdspladsen eller blive latterliggjort offentligt af ignoranter. Men dermed er det også forbi med deres udholdenhed; med de små børns dåb ophører sædvanligvis al forbindelse mellem kirken og børnene, og senere er alle veje, der kan føre til en opdragelse i tro, fuldstændigt spærrede for dem.... Vi stjæler noget fra vore børn, når vi fratager dem muligheden for denne enestående englerene oplevelse af gudstjenesten, som vi aldrig kan nå at indhente i moden alder, og som vi endda ikke ved af, at vi har mistet.... og I, kirkens biskopper, har ydmygt affundet jer hermed...."

Endnu et citat af Solsjenitsyns brev: "Til syvende og sidst afhænger vort lands sande og inderste skæbne af, om magtens ret definitivt vil slå rod i folkets bevidsthed, eller om retfærdighedens magt vil bryde ud af formørkelsen og stråle påny. Vil vi være i stand til at genoprette blot nogle få kristne træk hos os selv, eller vil vi helt og holdent miste dem for så at lade os lede af selvopholdelsens og egennyttens kolde beregning".

Det udførlige referat af den russiske forfatters brev, som er et ægte kirkeligt dokument, kirkens appel til sine hyrder og til folket og dets regering, gives i dag, for at vi skal høre sandheden, at vor danske kirke er ved at blive stedt i samme nød som den russiske. Sådan noget sludder og vrøvl, høres nogle sige, sådan en overspændt kommunistforskrækket præst. Det er jo kun derovre med det styre, sådan noget finder sted!

Nuvel, der er forskel, det må indrømmes. Men forskellen er den, at hos os har ikke en kat chikaneret og truet os og idømt os strenge straffe, fordi vi var kristne og ville indgive vore børn og unge kærlighed til kirken, men vi har selv i fuld frihed ganske stille ladet kristentroen glide ud af bevidstheden.

GUDS TJENERE I MESSEN OG I LIVET

Hvad er så meningen med at gå til præst, når vi ikke kan nøjes med det gængse svar: "Vi har altså bestemt derhjemme at holde en konfirmationsfest for Peter (eller Lise) den 6. maj" (overgangsritus)? Tilmeldingen til konfirmation omfatter undervisning + deltagelse i søndagsmessen + konfirmation som en sakramental handling. Og formålet dermed, som vi her i sognet søger at arbejde hen imod er 1) at få konfirmanderne til at se, at kirken, hvori de blev døbt, er et hus, ikke blot til at døbe i, men først og fremmest til at fejre messe i, 2) at lede dem til i n d s i g t i, at de som døbte hører til Gudsfolket, der tjener Gud i messen og i livet og 3) at u d r u s t e dem til hele tjenesten.

Hermed er altså ikke sagt noget om det pædagogiske arbejde, som de, der underviser, stadig må gøre sig bedre skikkede til ved bøn og arbejde. Kun det skal siges, at vi må gøre os det helt klart og tilrettelægge hele vor undervisning derefter, at konfirmanderne endnu kan have nogen oplysning om kristendom (meddelt i skolen), men yderst sjældent ved forældrenes eksempel og tilskyndelse har fået nogen fornemmelse af, at kristendom er meget mere – for ikke at sige noget helt andet – end lidt overfladisk viden derom.

Et par ord af den hellige apostel Paul til dem i Efesos (P. Schindlers oversættelse): "Vi må ikke blive ved med at være barnagtige, så man kan vende og dreje os, som man vil, eller vejrhane, der svinger, hver gang der står blæst af en tilfældig ny lære, som menneskeligt rænkespil snedigt fremsætter for at vildføre os; vi skal trofast følge sandheden, besjælede af kærlighed, og således blive voksne i et og alt, til vi når højdemål med Kristus, vort hoved".

Ligesom drenge og piger i 7. kl. selv kan iagttage, at de vokser legemligt og udvikler sig intellektuelt og i forholdet til samfundet, således skal de også kunne opdage en vækst i forholdet til Gud.

Det er f. eks. barnagtigt at blive ved med at forestille sig Gud som en skægget bedstefar, der sommetider siger fy og sommetider giver en noget godt, alt eftersom man har været artig eller uartig. Men det er ligeså barnagtigt at have forladt denne opfattelse og ikke have fået et nyt syn på gudsforholdet. Børnene blev ikke døbt for engang som voksne at skulle nøjes med de forvirrede tanker og stemninger, som folk gerne kalder deres "barnetro" – eller for at de skulle ende som ateister.

GUDSTJENESTENS DYNAMIK

AF PASTOR C. B. HANSEN, ÅLBORG

DER snakkes op ad vægge og ned ad stolper om at gøre gudstjenesten mere aktuell ved at forny dens form og indhold. Men dens nuværende form har på forhånd tilgodeset og lagt beslag på alt, der kan tænkes at føre til det ønskede mål, og dens indhold fremgår jo allerede af de tekster, som er blevet tildelt hver søn- og helligdag – og der er kun mindre egnede tekster tilbage at tage af. Vor gudstjeneste er kort sagt den gamle katolske Messe, blot rensat for få fortidige aktuelle udvækster og fornyelser.

Om vor tjeneste så virker ny eller forældet, frisk eller støvet, følger hverken af dens anlæg eller af dens oplæg, men af hvordan disse dele udnyttes, af om man forstår at udløse den hemmelige dynamik, spændkraften mellem gudstjenestens forskellige led, så der kommer skred, bevægelse og liv over feltet, eller man sløvt lader det hele drysse fra hinanden og blive en march på stedet inden for hvert enkelt led for sig og inden for gudstjenesten som helhed. Men gnisten skulle have sprunget fra det ene til det andet og udsendt lys og kraft og varme.

Gennem tilbedelse og anrørelse af Gud i salmer, bønner, tale til og fra ham gennem epistel og evangelium skal deltagerne føres frem til forening med Gud og indbyrdes gennem offeret (Nadveren). Man "vandrer fra kraft til kraft for at træde frem for Gud på Sion", salme 84, eller som Grundtvig omskriver det "vokse i kræfter, stige derefter".

Sammenhængen og brydningen mellem de forskellige led beriger og udvider de gamle ord, så de bliver, som var de tidligst sagt igår, og kommer til at sige tilhørerne noget om nutidens forhold og dem selv, som de ikke kunne have fundet af sig selv eller ved deres samtidiges hjælp gennem nok så megen direkte aktuell snak. Nu mærkes det i lige grad af hjemmevante og lejlighedsvis deltagere, at "Herren er på dette sted", 1. Kor. 14, 25!

Men ak, der er også rige muligheder for at lave gudstjenester med tomgang, uden brydning og spændkraft, gammeldagse eller moderne, resultatet bliver så det samme. Man kan vælge salmer, der bare gentager prædikenen og alt det andet så monotont, at kraftudveksling udebliver. Og i stedet for at lade teksterne meddele nyt om nutiden og genopdagelse af gamle sandheder kan man hæfte floskler om social retfærdighed og fredelig sameksistens på dem, eller man kan gøre dem til tale-rør for sine egne meninger om Vietnam, krig, racisme o.l., eller man kan skære dem til efter en modeteologisk sædvanlige tankekortslutninger, alt som om man kun var kommet sammen for at høre, hvad enhver til bevidstløshed i forvejen kunne have sagt sig selv!

Styrke uden strøm kan man opnå ved at omskabe gudstjenesten til lydκλοak ved at sætte forstærker på i form af moderne musiks instrumentale rekvisitter. Så kom-

mer man helt op på højde med de hylende baalsprofeter på Karmels bjerg. Havde de levet idag ville de også have hengivet sig til tidens eneste universelt akcepterede religion, tilbedelsen af Lydforureningsguden.

Hvad der skal være af ånd og liv, det må forblive hyggeligt, roligt. Hvad der holder en bil i gang er den indre kraftudveksling. Overfladisk krafttilførsel i form af skub og slag udefra gør det ikke. De tjener bare til at smadre køretøjet.

TIL DANMARKS PRÆSTER

Marts 1973.

ILIGHED med tidligere år ville vi gerne opfordre Dem til at være med til at gøre Store Bededag (d. 18. maj) til det, den skulle være: en virkelig national faste-, bode- og bededag.

Også i 1972 fik vi så mange vidnesbyrd om, at dagen blev til velsignelse for enkeltpersoner og menigheder, og vi kan kun håbe, at endnu flere i år vil føle anliggendet som deres eget. Der er for os heller ingen tvivl om, at velsignelsen udstrækker sig til hele landet, ja at selve hovedårsagen til det frafald fra troen og den opløsning på alle livsområder, som præger vort folk, er, at vi i så vidt omfang har forsømt boden og bønner og så ofte lader begge dele bero i teoriens og formernes sfære.

De foregående år har vi tilstræbt en vis ensartethed i døgnets gudstjenester, bl. a. ved at udarbejde tekster til brug ved en forbønstjeneste natten mellem torsdag og fredag. Disse tekster kan stadig rekvireres af dem, der måtte ønske det, men det har vist sig, at mange foretrækker selv at tilrettelægge døgnets for deres menighed, og vi vil – også med henblik på kommende år – være taknemmelige for at høre om sådanne initiativer og udformninger. Der er sikkert mange tanker og iagttagelser rundt om, som kan komme andre til nytte.

Ligeledes har vi tidligere opfordret alle præster til selv at faste helt eller delvis det pågældende døgn og så vidt muligt foranledige deres menighed til det samme. Vi anser stadig en sådan faste for tilstræbelsesværdig, men vil nødig, at nogen, der ikke kan være enig i dette, af den grund afholder sig fra at deltage i boden og bønner. Det skal understreges – da der har gjort sig enkelte misforståelser gældende –, at man ikke ved at være med i dette "tilslutter sig noget", kommer til at "akceptere" noget i andre samfund, der også er med, og som man måske føler sig mere eller mindre i modsætning til, bliver "garant" for noget etc. Det drejer sig ene og alene om, at så mange kristne som muligt engagerer sig så stærkt som muligt i på denne vigtige og meningsfulde dag at søge Gud og åbne kanaler for hans kraft.

Men vi tror, at netop bod og bøn er vejen også til den sande enhed mellem kristne.

Med venlig hilsen

Poul Hoffmann
forfatter
3460 Birkerød

Johny Noer
menighedsforst.
København

Poul Exner
præst
2620 Albertslund

Knud Christensen
præst
3600 Frederikssund

ÅRETS GAVEBOG

Poul Pedersen: Mennesket. Billeder fra jydsk granitskulptur. (med engelsk paralleloversættelse), Marselis Tryk, Århus 1973, 71 sider.

UDGIVEREN af denne fornemme publikation er kendt fra bogen om den romanske stenmester Horder. Poul Pedersen er en fremragende fotograf, der kan få de romanske relieffer til at træde frem med de skyggevirksomheder, som afslører dem som de enestående kunstværker, de er, ganske som det må være sket, når lysprocessionerne ved natetid passererede forbi.

Bogen bringer helsidesbilleder, som man ligefrem kunne ønske sig til indramning: Den romanske tids mennesker mellem tilværelsens onde magter og den hellige histories skikkelser: Adam og Eva, Samson, Saul, David, Herodes, Maria med barnet, men også mange gådefulde billeder, særlig løverne, der dier en kvindes bryster eller sluger et menneske.

Alt dette får man for knap 20 kr. Det må være årets gavebog, bogen, der anbefales for turister og udlandsbekendte.

Jørgen Glenthøj

FRA FORLAGET AROS

har vi til anmeldelse modtaget 'et materiale til konfirmandundervisningen': Hvem skal jeg tro på? Bogen er skrevet af Jan Carlquist og Henrik Ivarsson og oversat og bearbejdet for danske forhold af sognepræst Erik Ågård, Ebeltoft; med konfirmandbogen følger en lærervejledning.

Af forskellige grunde har vi endnu ikke bragt nogen anmeldelse. Den følger i et senere nr.

Red.

KIRKESTÆVNE I TÅRNBY 8. APRIL

Udvalget for de københavnske kirkestævner minder om, at næste stævne holdes – som meddelt i Re-formatio nr. 1 – i Tårnby kirke og præstegård (Englandsvej 330) søndag den 8. april kl. 15. Der indledes med eftermiddagskaffe, hvorefter pastor K. Geertz-Hansen, Sct. Ansgars Domsogn taler om: "Bøn og faste". Lejlighed til samtale. Kl. ca. 18 kan man købe aftensmad i præstegården (kr. 5,-). Stævnet slutter med messe i Tårnby kirke kl. 19.

Næste stævne Kristi Himmelfartsdag, den 31. maj i Frederikssund. Messe kl. 14. Derefter kaffe i præstegården, Kirkegade 9. Oplæg til en samtale om: "Lægmandens betydning i Kirkens liv.

VIRRING-KONVENTET 1973.

21. - 23. maj - Foreløbigt program

Konventet begynder med non i Virring kirke kl. 14.

Derefter bliver der god tid til at få hilst på hinanden og til indkvartering.

Kl. 17 vesper og middag kl. 18.

Mandag aften venter vi en repræsentant fra det svenske "Förbundet för Kristen Enhet".

Tirsdag formiddag - efter højmessens i Essenbæk kirke - vil Th. Kühl indlede en forhandling, hvis emne er: Ægteskabsvægring pastoralt set.

Eftermiddag og aften er afsat til generalkapitel. Om aftenen vil Sigurd Mejndor indlede over emnet: Hvad vil vi med Kirkens enhed?

Onsdag formiddag er bl. a. afsat til et foredrag ved en engelsk gæst.

Ved messerne og ved vesper (tirsdag) vil der være flg. prædikanter: E.-W. Heese (forv.), C. B. Hansen og J. Glenthøj.

Konventet vil iøvrigt få besøg af pater Johannes Jong fra Den rom.-kath. Kirke i Danmark.

Priser: 2 dages madpension 80,- kr., mødeaftgift 35,- kr.

Endeligt program vil blive udsendt snarest.

På udvalgets vegne, H. C. Christensen

RE - F O R M A T I O	nr. 2	april 1973	16. årgang
V/Walter Deckert: Elias's tegn.....			22
Redaktionelt.....			23
Povl Dahl: Om at få hovedet ind i Himlen.....			23
Tage Lunn: Konfirmationen - et sakramente.....			25
Urban Schröder: Nogle træk af konfirmationens historie i Danmark.....			28
Edmund Jensen: Notater til en prædiken ved konfirmationen i Kolt kirke.....			34
C. B. Hansen: Gudstjenestens dynamik.....			37
Til Danmarks præster.....			38
Jørgen Glenthøj: Læst: Poul Pedersen: Mennesket.....			39
Meddelelser.....			39

RE - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst H. C. Christensen, Agri, 8420 Knebel.

Telefon: (06) 36 55 39.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltoft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Børge Riisgaard, 7673 Harboør; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition: RE - F O R M A T I O ved overlærer Knud Nørholm, Emdrupvej 37, 2100 København Ø. Postgiro 88142. Telefon: (01-68) Ryvang 2971 y.

Bladet kommer i ca. 6 numre årligt og koster 20 kr. - for studerende 15 kr.

Grafik: Knud Nørholm - Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face.

Tryk: Dirksen & Junker, Løsning

R E S E R V E R E T P O S T V Æ S E N E T

3600 FREDERIKSSUND
KIRKEGADE 6
KNUD CHRISTENSEN
170 HR PASTOR